

Komu jsou prospěšné soukromé školy?

- Žáci, kteří navštěvují soukromé školy, mají tendenci mít v hodnocení PISA výrazně lepší výsledky než žáci navštěvující školy veřejné. Nicméně žáci veřejných škol v podobném socio-ekonomickém kontextu jako soukromé školy mívají podobně dobré výsledky.
- Země s větším podílem soukromých škol nevykazují lepší výsledky v PISA.
- Rodiče, kteří hledají nejlepší možnosti vzdělání pro své děti, jsou ochotni zaplatit více, aby zajistili lepší podmínky pro vzdělávání nabízené soukromými školami – přestože podobné podmínky mohou být k dispozici ve veřejných školách, které navštěvují zvyhodnění žáci.

V určitém bodě vzdělávání svého dítěte mnoho rodičů zvažuje, zda by se vyplatilo zapsat dítě na soukromou školu. Podle rodičů mohou soukromé školy nabídnout určitý typ vzdělání, který není k dispozici ve školách veřejných. Pokud soukromé školy přitahují studenty s lepšími výsledky a lepší učiteli než školy veřejné, rodiče rovněž cítí, že zajišťují nejlepší možné vzdělání pro svoje dítě.

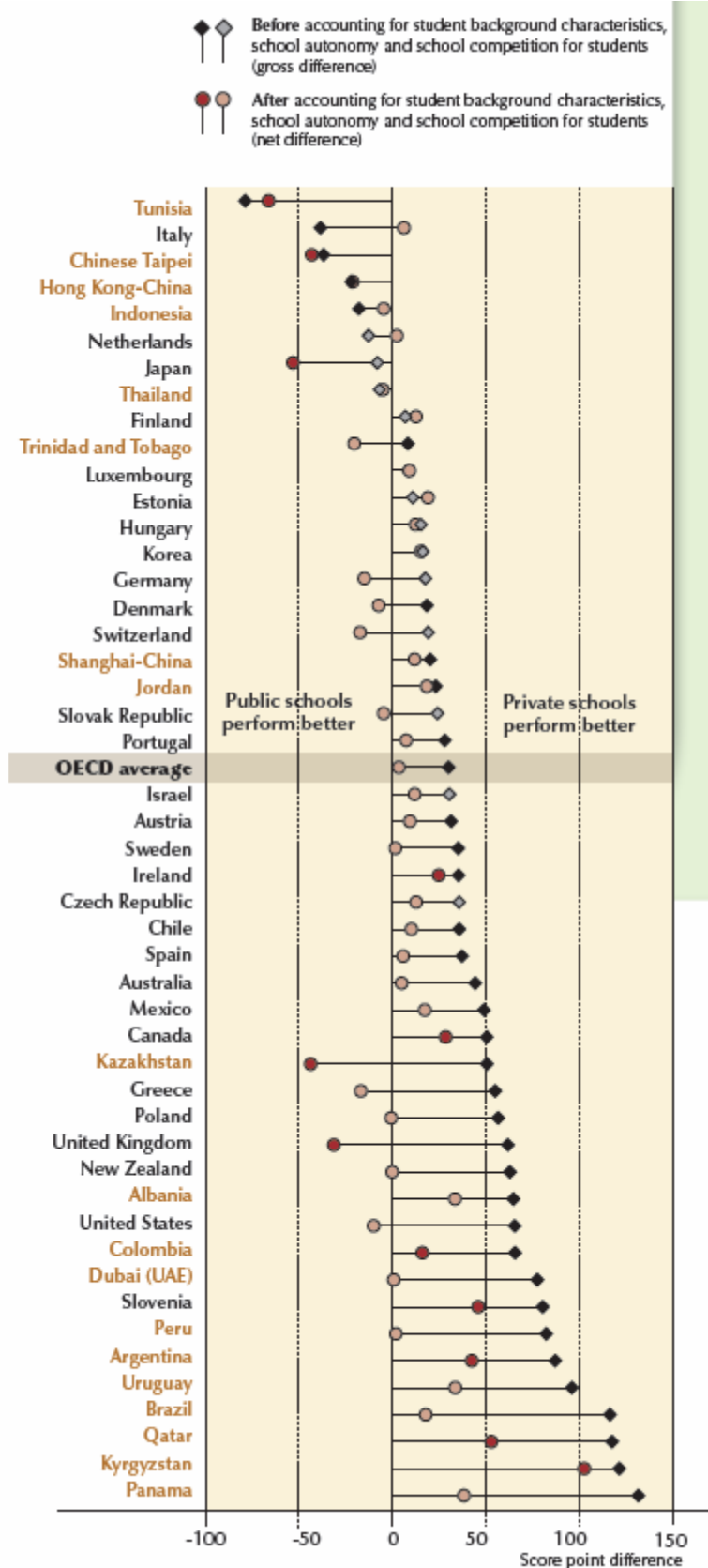
Některé vzdělávací systémy rovněž zavádějí soukromé školy pod podmínkou, že s flexibilitou, která doprovází autonomii při vytváření kurikula a rozdělování zdrojů, mohou být soukromé školy vnímány jako ty, které stimulují nový přístup ke vzdělávání. Jestliže soukromé školy novými přístupy ke vzdělávání usilují o získání studentů, veřejné školy mohou následně zrevidovat vlastní přístup ke vzdělávání, aby zůstaly konkurenceschopné.

Odpůrci soukromých škol argumentují, že soukromé školy segregují studenty a posilují nerovný přístup ke vzdělávání, obzvláště v případě těch škol, které vyžadují školné. S většími finančními zdroji, namítají odpůrci, si mohou tyto školy dovolit přitáhnout nejlepší studenty a učitele.

„Výhoda“ soukromých škol...

V 16 zemích OECD a 10 partnerských zemích a ekonomikách předčí běžný student soukromé školy běžného studenta veřejné školy. Tuto „výhodu“ soukromých škol ukazují výsledky průzkumu čtenářské gramotnosti PISA, které jsou o 30 bodů vyšší – (ekvivalent $\frac{3}{4}$ roku formálního vzdělávání – mezi studenty soukromých škol a studenty škol veřejných.

Rozdíly ve čtenářské gramotnosti mezi studenty soukromých a veřejných škol

Zhruba desetinu této „výhody“ soukromých škol tvoří konkurenční boj a větší volnost při vytváření kurikula a přidělování zdrojů. Ale více než $\frac{3}{4}$ tohoto 30-ti bodového rozdílu může být připsáno schopnosti soukromých škol získat socio-ekonomicky zvýhodněné studenty. U škol přitahujících takto zvýhodněné studenty je pravděpodobnější, že přilákají i studenty s lepšími studijními výsledky a více zdrojů. Ve většině vzdělávacích systémů mají soukromé školy zvýhodněné studenty, více zdrojů, menší nedostatek učitelů i lepší disciplínu než školy veřejné.

...může být méně, než se zdá.

PISA ale zároveň zjistila, že když je veřejným školám dán stejný stupeň autonomie nad kurikulem a zdroji jako soukromým školám a když veřejná škola přitahuje podobný druh studentů jako škola soukromá, výhoda soukromých škol už se neprojeví ve 12-ti ze 16-ti zemí OECD, které tuto výhodu vykazovaly.

Rozdíl v charakteristikách škol mezi soukromými a veřejnými školami v zemích OECD

	Average PISA index of social, cultural and economic status (positive signs indicate higher socio-economic status)	Average index of disciplinary climate (positive signs indicate better disciplinary climate)	Average index of material resources for instruction (positive signs indicate better resources)	Average index of teacher shortage (positive signs indicate more teacher shortages)
Australia	+	+	+	—
Austria	+			—
Canada	+	+	+	
Chile	+	+	+	
Czech Republic	+			
Denmark	+			—
Estonia				
Finland				
Germany				
Greece	+	+		—
Hungary	+			
Ireland	+			
Israel		+		—
Italy	+	—	+	—
Japan	+	—	+	
Korea		+		+
Luxembourg			+	—
Mexico	+		+	—
Netherlands				
New Zealand	+	+	+	—
Poland	+			—
Portugal	+	+	+	
Slovak Republic		+		
Slovenia	+	+	+	+
Spain	+	+		
Sweden	+	+		
Switzerland	+			—
United Kingdom	+	+		—
United States	+	+		

Rozdíl v charakteristikách škol mezi soukromými a veřejnými školami v partnerských zemích a ekonomikách

	Average PISA index of social, cultural and economic status (positive signs indicate higher socio-economic status)	Average index of disciplinary climate (positive signs indicate better disciplinary climate)	Average index of material resources for instruction (positive signs indicate better resources)	Average index of teacher shortage (positive signs indicate more teacher shortages)
Albania	+		+	—
Argentina	+		+	—
Brazil	+	+	+	—
Colombia	+		+	—
Dubai (UAE)	+	+	+	—
Hong Kong-China				
Indonesia				+
Jordan	+			
Kazakhstan	+		+	—
Kyrgyzstan	+		+	+
Liechtenstein			—	+
Macao-China	+		+	—
Panama	+		+	—
Peru	+		+	—
Qatar	+	+	+	—
Shanghai-China				
Chinese Taipei		—		
Thailand	+		+	—
Trinidad and Tobago	+	—	+	—
Tunisia	+			
Uruguay	+	+	+	—

Note: Only countries and economies with sufficient data are considered.

Positive (negative) signs indicate a positive (negative) and statistically significant difference between private and public schools. No sign indicates that differences between public and private schools are not statistically significant.

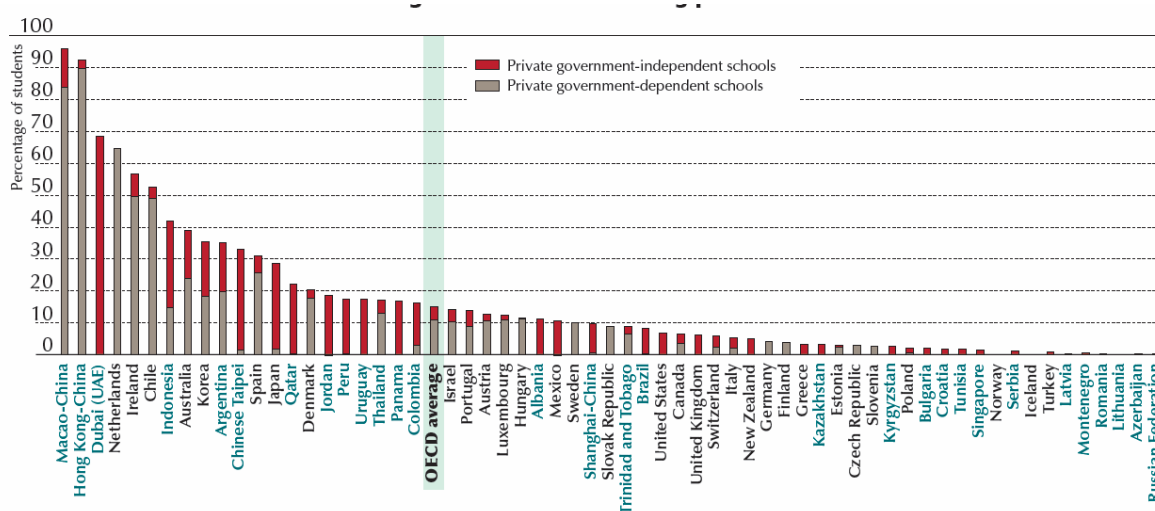
Source: OECD, PISA 2009 Database.

Pokud mají rodiče možnost, vyberou školu, o které si myslí, že je pro jejich dítě nejlepší. Výsledky školy většinou záleží na kvalitě poskytovaného vyučování, na zázemí jednotlivých žáků a na složení žákovského kolektivu. V rámci oblasti OECD a zejména mezi partnerskými zeměmi a ekonomikami mívají školy se zvýhodněnými studenty – ať už soukromé nebo veřejné – přístup k více zdrojům pro vzdělávání a mají menší problémy s nedostatkem učitelů. Navíc zvýhodnění žáci mívají pozitivnější přístup ke vzdělávání, takže kázeňské klima ve třídách s těmito žáky je většinou příznivější pro učení.

Rodiče, kteří vyberou pro své dítě raději soukromou školu než školu veřejnou, si volí větší pravděpodobnost, že spolužáci jejich dítěte budou pocházet z podobného socio-ekonomického zázemí, že zdroje uplatněné v hodinách (ve formě učitelů a materiálů) budou kvalitnější a inspirativnější.

PISA nicméně ukazuje, že veřejné školy se srovnatelným složením žáků nabízejí stejné výhody, i když se jedná o „běžnou“ veřejnou školu.

Procentní podíl studentů navštěvujících soukromou školu

Countries are sorted by the total percentage of private schools.

Source: PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices (Volume IV), Table IV.3.9.

Soukromé školy – a veřejné školy se studenty ze socio-ekonomicky zvýhodněného prostředí – poskytují výhodu jednotlivým žákům, kteří je navštěvují. Ale nic nenasvědčuje tomu, že soukromé školy pomáhají zvýšit úroveň výsledků vzdělávacího systému jako celku.